

Najnowszy numer „Notesu Konserwatorskiego” otwierają artykuły prezentujące szeroki zakres zadań realizowanych przez konserwatorów – opiekunów zbiorów w instytucjach publicznych. Dyrektor Ewa Potrzebnicka relacjonuje przebieg prac związanych z modernizacją wielkiego magazynowca Biblioteki Narodowej prowadzoną w latach 2007–2016, która odbywała się w ramach realizacji podstawowych założeń strategii ochrony materiałów bibliotecznych. Stworzone dzięki modernizacji warunki przechowywania odpowiadają obecnie wymogom międzynarodowych norm. Jest to największa przestrzeń magazynowa BN, zaprojektowana jeszcze w latach 60. ubiegłego wieku, w której przechowuje się zbiory główne z XIX i XX stulecia, łącznie ponad 4,5 mln jednostek. Zakres prac budowlanych, prowadzonych w kilku etapach przez 9 lat, uwzględniał wszelkie aspekty techniczne budynku. W tej sytuacji niezwykle istotne było takie zaplanowanie pracy całej instytucji, by czytelnicy w jak najmniejszym stopniu odczuli ograniczenia w dostępie do zbiorów, a stan samych zbiorów nie uległ pogorszeniu.

Inny rodzaj zadań, które pojawiają się obecnie przed konserwatorami w instytucjach państwowych opisuje Magdalena Wiercińska. Łatwość korzystania z narzędzi informatycznych sprawia, że po informację o zasobie sięgają nie tylko środowiska naukowe i organizacje społeczne, ale również historycy

amatorzy. Ma to bezpośrednie przełożenie na zadania konserwatorów zbiorów archiwalnych. Oprócz realizowania planowanych prac konserwatorskich czy przygotowywania akt do digitalizacji, coraz częściej wychodzą oni swoimi działaniami poza pracownie konserwatorskie, udzielając rad i konsultacji oraz prowadząc szkolenia.

Jak zwykle, w „Notesie Konserwatorskim” publikujemy artykuły poświęcone szczegółowym zagadnieniom, mającym wielkie znaczenie dla dobrego zachowania zbiorów. Bogdan F. Zerek zajął się problemem oświetlenia obiektów podczas wystaw. Zadaniem konserwatora jest zatrzymanie procesu oddziaływania na obiekt czynników niszczących, a jeżeli jest to niemożliwe – zminimalizowanie ich wpływu. Sporządzając opinię konserwatorską dotyczącą możliwości ekspozycji obiektu, analizowane są jego cechy fizyczne: podłoże, techniki zapisania informacji lub obrazu oraz czas narażenia na działanie światła. Zalecenia konserwatora mogą wpływać na sposób ekspozycji i ochronę obiektu przed światłem nawet podczas długotrwałych wystaw. Odpowiedzialność właściciela obiektu i organizatora wystawy wypożyczającego eksponat powinny prowadzić do respektowania rozwiązań chroniących wrażliwe obiekty przed tym degradującym czynnikiem.

W części „Notesu” poświęconej pracom badawczym możemy zapoznać się z przykładami użycia nowoczesnych preparatów, takich jak Bookkeeper i Aquazol 500, zastosowanych w warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych przy konserwacji nietypowego obiektu muzealnego – zielnika Elizy Orzeszkowej (piszą o tym: Sylwia Popławska, Władysław Sobucki i Izabela Zajęc). Problem dezynfekcji olejkami eterycznymi był poruszany już kilka lat temu m.in. w „Notesie” nr 14 (2011). Bogdan F. Zerek i Jakub Piechal przyglądają się mu ponownie, analizując skuteczność dezynfekcji w koreańskim systemie BIO-MASTER.

Artykuły omawiające praktyczne problemy konserwacji zdominował temat przeglądów obiektów i prac konserwatorskich wykonywanych w związku z digitalizacją zbiorów bibliotecznych i muzealnych. Mamy do porównania dwie relacje – z warszawskiej ASP (Sylwia Popławska, Izabela Zajęc) oraz z Biblioteki Narodowej (Agata Lipińska, Bartosz Szymański). W obu wypadkach

podstawowym zadaniem digitalizacji jest ochrona obiektów poprzez ich skanowanie lub fotografowanie, a w konsekwencji dostarczenie odbiorcom możliwie kompletnego i jak najlepszego zapisu cyfrowego. Aby spełnić określone wymagania, wykonywane są przeglądy konserwatorskie wielkiego zasobu dokumentów. Służą one specjalistycznej ocenie poszczególnych kategorii materiałów zabytkowych i wyselekcjonowaniu obiektów zakwalifikowanych do zabiegów konserwatorskich w różnym zakresie.

W aktualnym numerze periodyku mamy również okazję prześledzić konserwację japońskiego albumu fotograficznego (Krzysztof Dudek) oraz spojrzeć świeżym okiem na grafiki Napoleona Ordy (Zofia Maniakowska-Jazownik, Yulia Lisai).

W tym „Notesie” żegnamy dr Halinę Rosę – doskonałego, cenionego pedagoga, nauczyciela kilku pokoleń polskich konserwatorów papieru. Wszyscy absolwenci kierunku Konserwacja Papieru i Skóry na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, publikujący na łamach naszego periodyku, rozpoczęli swoją przygodę z konserwacją pod jej okiem. Ona sama również czasami znajdowała czas, żeby podzielić się swoją wiedzą w „Notesie Konserwatorskim”. Wspomnienie o Halinie Rosie przygotowała prof. Elżbieta Jabłońska.

„Notes” zamyka przegląd konferencji naukowych i wystaw związanych z konserwacją oraz ochroną zbiorów, które odbyły się w 2017 roku.